

Riskhantering och detaljplanering i en tätbebyggd miljö

Vi lever idag i en värld där städer både växer och byggs allt tätare. Detta ställer nya krav på den fysiska planeringen och följaktligen blir riskhantering i de olika planskedena mer och mer centralt. Då det inte finns någon vedertagen praxis för hur riskhanteringsprocessen ska bedrivas så ställs planhandläggare, riskhanterare och andra involverade aktörer ständigt inför nya utmaningar att i tillfredställande omfattning hantera den rådande riskbilden.

Detta arbete syftar till att utvärdera hur riskhanteringsprocessen kan utformas och anpassas för att på bästa sätt hantera de svårigheter som kan uppstå i en detaljplaneprocess. För att göra detta har en fallstudie utförts på detaljplanen Kristinebergs Slott II som är belägen inom statsutvecklingsområdet Nordvästra Kungsholmen i centrala Stockholm. Huvuddelen av denna detaljplaneprocess innefattade planering och projektering av en samverkancentral vid namn Park I. Denna samverkancentral var en byggnad där man ville samla samhällsviktig verksamhet i syfte att erhålla bättre möjligheter att förbygga och hantera kriser eller för staden påfrestande förhållanden.

Nordvästra Kungsholmen är ett förtätningsområde, dvs. ett område där mark exploateras med nya byggnader i närheten av redan befintliga. Detta medför stora utmaningar när det kommer till hantering av riskbilden för nyetablering men även vilka bidragande risker som exploateringen utgör för den befintliga bebyggelsen. Denna utmaning var något man var medveten om vid planering av Samverkancentralen och med tanke på byggnadens tänkta verksamhet var riskhantering något som arbetades med aktivt från första början i detaljplanen. I och med att planeringen fortskred så började man däremot stöta på meningsskiljaktighet gällande den rådande riskbilden och hur denna skulle hanteras. Detta blev snabbt en kärnfråga i projektet, vilket till stor del berodde på att riskfrågan inte bara påverkade den aktuella detaljplanen utan även hela område Nordvästra Kungsholmen som till stor del omfattas av samma risker. Följaktligen ledde denna problematik och oenighet till att detaljplaneringen lades ned och projektering av Samverkancentralen stoppades.

Att det inte gick att reda ut riskfrågan vid detaljplaneringen av Kristinebergs Slott II har satt sina spår. Stockholm Stad har konstaterat att riskhantering i detaljplaneskedet är ett område som behöver vidare utredas och utvecklas. Detta examensarbete har tagit vid denna uppgift och utfört en fallstudie på Kristinebergs Slott II som utgångspunkt. Fallstudien har utgjorts av intervjuer med flera personer som var involverade i planprocessen och en studie av de plandokument som producerades i samband med planarbetet. Resultatet från studien har lett till att 10 huvudsakliga problemområden har identifierats. Dessa anses av författaren vara huvudledning till att man under riskhanteringsprocessen inte lyckades hantera de svårigheter som uppstod. I arbetet presenteras även förslag på hur dessa problemområden skulle kunna hanteras och förbyggas i andra detaljplaneprocesser. Bland annat föreslås vidare arbete med vägledande dokument för riskhantering i planprocessen, tillsättande av en lämplig aktör som agerar risksamordnare i de olika planskedena samt att utvärdera de acceptanskriterier som idag används för bedömning av individ- och samhällsrisk.

Förhoppningen med detta examensarbete är att författarens egna slutsatser och respondenternas tankar och idéer ska kunna bidra till att ytterligare lyfta diskussionen om hur riskhantering i detaljplaneskedet kan utvecklas och anpassas för att vara mer användbar i den fysiska planeringen.

Oliver Walsh

11 april 2017